

Ludvika Vatten- & Aflopps- ledning

.....
PRIS 25 ÖRE.
.....

.....
Ordningsstadga. Reglemente. Anvisningar
för vattenförbrukare. Föreskrifter för
anordnande af vattenledningar. Instruk-
tion för entreprenörer. Diverse formulär.
.....

□ □ □

NYA TRYCKERIET
LUDVIKA
1914

Ludvika Vatten- & Aflopps- ledning

Ordningsstadga	sid.	3
Reglemente	»	5
Anvisningar till vattenförbrukare	»	16
Föreskrifter för anordnande af vat- tenledning	»	18
Instruktion för entreprenörer	»	28
Diverse formulär	»	31

“”

ORDNINGSSTADGA

FÖR

LUDVIKA KÖPINGS (MUNICIPALSAMHÄLLES) VATTEN- & AFLOPPSLEDNING.

* * *

§ 1.

Ägare till fastighet eller den, som för honom har tillsyn öfver fastigheten, anses i fråga om begagnande inom fastigheten af vatten från köpingens vattenledningsverk såsom den ansvarige förbrukaren, därest icke genom särskildt aftal annorlunda bestämmes.

§ 2.

Med böter från och med fem till och med hundra kronor straffas:

den, som utan att därtill hafva erhållit tillstånd eller genom annan än vederbörligen godkänd entreprenör anlägger, utsträcker eller förändrar med afseende på ventiler och andra anordningar ledningar i förbindelse med vattenledningsverkets rörnät;

den, som begagnar vattenledningsvatten i strid mot bestämmelserna i gällande reglemente;

den, som tager vattenledning i bruk, innan den blifvit efter vederbörlig besiktning godkänd;

den, som underlåter att snarast möjligt ombesörja afhjälpan af uppkomna felaktigheter å af honom begagnade ledningar, ventiler eller annan armatur;

den, som obehörigen öppnar eller stänger köpingen tillhörig eller af vattenledningsverket plomberad ventil.

§ 3.

Vattenledning, som enligt § 15 i vattenledningsverkets reglemente afstängts, får icke öppnas af annan än vattenledningsverkets personal vid risk af böter från fem till hundra kronor.

Enligt § 15 mom. 2—3 sålunda afstängd ledning öppnas efter vattenledningsverkets bepröfvande, och sedan förbrukaren till vattenledningsverket inbetalt fem kronor som godtgörelse för med ledningens stängande och öppnande förenade kostnader. Anser förbrukaren, att afstängningsåtgärden varit obefogad, skall nämnda belopp det oaktat af honom deponeras hos vattenledningsverket, tills frågan blifvit i behörig ordning afgjord. Godtgörelse, som utgår enligt denna §, tillfaller vattenledningsverket och redovisas bland dess inkomster.

§ 4.

Den, som i strid med stadgandena i reglementet för Ludvika Vatten- & Afloppsledning nedkastar fasta ämnen i rännstens-, gatu- eller gårdsbrunnar eller slaskbackar, från hvilka ledning föres till samhällets allmänna aflopp, gör sig förfallen till böter från och med fem (5) till och med etthundra (100) kronor.

* * *

REGLEMENTE

FÖR

LUDVIKA KÖPINGS (MUNICIPALSAMHÄLLES)
VATTEN- & AFLOPPSLEDNING.

* * *

§ 1.

Köpings vatten- & afloppsledningsverk står i sin helhet under förvaltning och vård af vattenledningsstyrelsen, som för ledningarnas skötande antager behöfliga personer, hvilkas arvoden bestämmas af Fullmäktige.

Med vattenledningsstyrelse förstås i detta reglemente den af Fullmäktige tillsatta Direktionen för arbetets utförande och efter arbetets fullbordande af en styrelse, utsedd af Fullmäktige.

Vattenlednings-
verkets förvalt-
ning.

A. VATTENLEDNINGSVERKET.

§ 2.

Vattenledningsverkets ändamål är, att uti de delar av köpingsområdet, till hvilka dess rörnät enligt fastställd plan är eller varder utsträckt lämna vatten:

Ändamål.

1:o) för köpings allmänna behof, såsom till eld-
släckning, till allmänna vattenposter, till allmänna urin-
kurar, till spolning af afloppsledningar, rännstenar, gator
och offentliga platser, till vattning af gator, vägar och
planteringar m. m.;

2:o) till hushålls- och annan enskild förbrukning.

Till hushållsförbrukning hänföres vatten, som användes till vanliga hushållsbehof, hvori inbegripes vatten till bad och dusch, till vattnande af gata, till spolning

af gård samt brunnar och afloppsledningar inom tomt; allt i öfverensstämmelse med stadganden, som här nedan meddelas.

§ 3.

Utom köpingens område må vattenledningsverket ej utlämna vatten eller utvidga röret utan Fullmäktiges medgifvande för hvarje särskildt fall.

§ 4.

Vattenledningsverket bekostar, nedlägger och underhåller för hvarje tomt i de delar af köpingsområdet, i hvilka vattenledning är nedlagd i gata, väg eller öppen plats, efter ansökan af fastighetsägaren dels ett servisirör från allmänna ledningen till gatans, vägens eller platsens gräns mot tomt, dock ej längre än 0.5 m. från nämnda gräns, dels ock en med tillbehör försedd hufvudventil å servisiröret, och skall detta rör vara af den storlek och nedläggas på den plats och till det djup, som af Fullmäktige bestämmes.

I regel bekostar vattenledningsverket icke större servisirör än med 25 mm:s diameter, dock i särskilda fall efter styrelsens pröfning och medgifvande högst 38 mm:s diameter. Skulle af någon anledning större servisirör erfordras eller mer än ett servisirör för en och samma tomt, ersätter fastighetsägaren vattenledningsverket den därpå ökade kostnaden.

§ 5.

Fastighetsägaren är skyldig bekosta och underhålla alla rörledningar med tillbehör, som förekomma inom fastigheten.

§ 6.

Då vattenförbrukning skall betalas efter förbrukade vattenmängder, insättes å därför af förbrukaren anpassad ledning och underhåller vattenledningsverket utan kostnad för fastighetsägaren en vattenmätare för servisle-

ningen inom hvarje fastighet. Skulle mer än en mätare för fastigheten erfordras bekostas blott en af vattenledningsverket, och de öfriga af fastighetsägaren till verkets själfkostnadspris.

Fastighetsägaren ansvarar för mätarens vård och skyddande mot skada af frost eller annan orsak samt är skyldig att vid påfordran hos vattenledningsverket deponera mätarens värde såsom säkerhet. Mätaren må endast insättas på plats, som af vattenledningsverkets tjänstemän godkännes, och alla omkostnader för platsens försättande i sådant skick betalas af fastighetsägaren.

Insättande och borttagande af vattenmätare sker genom vattenledningsverket, som ensamt äger utföra dessa arbeten.

Vattenförbrukare må efter skriftlig anhållan få mätare profvad. Därest den därvid visar sig felaktig till större grad än 5 proc. vid half nominell belastning, justeras eller utbytes mätaren, och göres profningen kostnadsfritt, men i motsatt fall ersätter förbrukaren profningskostnaden.

Vattenledningsverket är berättigadt, när det så för godt finner, utbyta befintlig mätare mot annan sådan af samma eller annan kapacitet.

§ 7.

För hvarje fastighet, i hvilken vatten från köpingens vattenledningsverk är inledt, erlägges afgift i enlighet med följande bestämmelser:

a) Betalning efter mätare:

för all hushållsförbrukning betalas en afgift af 20 öre pr kbm.

för större förbrukare, industri m. m. beräknas vattenafgiften efter följande grunder:

För de första under ett kalenderår förbrukade 1,000 kbm. 20 öre pr kbm.

För därutöver förbrukad vattenmängd 16 öre pr kbm.

För hvarje mätare erlägges årlig hyra af 10:— kr.

Om läcka uppstår å ledning inom hus eller tomt, skall, därest styrelsen ej finner skäl medgifva undantag, det genom läckan bortrunna vattnet inräknas i förbrukningen.

Vattenafgifter.

Förbrukning
utom köpingens
område.

Servisledning.

Ledningar inom
fastighet.

Mätare.

I de fall vattenmätare visat sig felaktig, äger vattenledningsverket bestämma den vattenavgift, förbrukaren är skyldig erlägga för den tid, som mätaren varit felaktig, liksom ock den restitution för eventuellt för mycket erlagd vattenavgift, som förbrukaren må åtnjuta, hvarvid restitution dock i intet fall utgår för mera än de fyra senaste kvartalen.

b) Betalning utan mätare:

För vatten till hushållsbehof i enskilda boningslägenheter och kontorslokaler betalas årligen för hvarje rum tre (3) kr. Beträffande samlings-, försäljnings- och verkstadslokaler träffas särskild uppgörelse. Såsom rum anses hvarje lokal, som antingen är försedd med spis för kokning eller uppvärmning, kakelugn eller annan uppvärmningsapparat, eller ock värmes från angränsande rum samt har fönster å husets yttervägg eller tak, äfven som alla kök samt kontorslokaler utan afseende därå, om uti desamma finnes uppvärmningsapparat eller icke. För tamburer, förstugor och passager påföres ingen avgift, äfven om de äro på ett eller annat sätt uppvärmda.

Bad- och duschrut betalas alltid som rum.

För vattenklosett betalas tio (10) kr. pr år.

För vatten till hästar och nötkreatur betalas en årlig avgift af tre (3) kronor för hvarje djur.

För vatten till byggnadsarbeten erlägges: vid trähus 10 öre pr våning och kvm. af husets golvyta; vid stenhus 1: — kr. för hvarje 1,000 st. tegel, som till byggnaden användes. Vid betonggjutning betalas 12 öre pr kbm. betong och vid putsning af hus pr kvm. 2 öre.

Där vatten finnes inom gård inledd, och avgift därför utgår enligt detta reglementes bestämmelser, äger gårdsägare att för tvättstuga, som endast användes för gårdens behof, få avgiften beräknad liksom för rum.

För tvättstuga, där vattenledning i boningshus icke finnes, beräknas avgiften till kr. 12: — pr år.

Beträffande tvättstuga, som användes av utom gårdens boende personer, träffas särskild öfverenskommelse eller betalas efter mätare.

För rengöring af åkdon (hjuldon) betalas två (2) kronor pr år och stycke; för arbetsåkdon erlägges ej avgift.

För vattning af gräsmattor och planteringar, om slang därför användes, betalas 5—10 kr. pr år och slang efter uppgörelse med vattenledningsstyrelsen.

Vattenavgifterna skola betalas till styrelsen eller dess tjänstemän efter hvarje årskvartals slut inom tid, som å utställd räkning angifves, åliggande dock förbrukaren att hos vattenledningsverket deponera den för ett kvartals förbrukning sannolika likviden, därest Fullmäktige skulle sådant påfordra.

För vatten till brandpost eller brandkran, som endast toges i bruk vid eldsvåda, och för hvilken vattenet ej passerar mätare, erlägges ingen avgift, därest de hållas plomberade, på sätt vattenledningsverket föreskrifver.

Vattenledningsstyrelsen äger bestämma i hvilka fall vattenavgiften skall erläggas efter mätare.

§ 8.

För att vattenförbrukare må kunna följa vattenförbrukningen aflämnas till honom kvartalsvis en skriftlig uppgift å mätareaflysningen, såvida han bor inom ifrågasvarande fastighet. I motsatt fall aflämnas uppgiften på lämpligt ställe inom fastigheten, såvida förbrukaren icke skriftligen anmodar vattenledningsverket att öfversända den till annan adress inom köpingen.

Uppgift å mätareaflysning.

§ 9.

Vattenförbrukare äger ej att från inom tomten varande ledningar utlämna vatten till utom densamma boende, ej heller får någon utan vattenledningsstyrelsens tillåtelse hämta vatten i annans gård.

§ 10.

Inom byggnad eller tomt får vattenledning, som är afsedd att sättas i förbindelse med vattenledningsverkets rörnät, ej anläggas och ej heller befintlig sådan ledning ändras, utan att vattenledningsverket på ansökan därtill lämnat tillstånd,

Tillstånd till enskild ledning.

Sådant tillstånd blifver ogiltigt, såvida arbetet icke är påbörjat inom ett år efter ansökans godkännande.

§ 11.

Sedan enskild ledning anmäls färdig, skall densamma, så snart ske kan, besiktigas af vederbörande tjänsteman samt, då denne så medgifver, förenas med köpingens vattenledning. Innan ledning efter sålunda verkställd besiktning godkändts, må den ej tagas i bruk. Att ledning vid besiktningen godkännes, innebär ej att vattenledningsverket ansvarar för arbetets bestånd.

Vattenledningsverket är berättigadt att besiktiga enskild ledning, när helst det därtill finner skäl.

För sådan besiktning skall besiktningsman, när han så påfordrar, äga tillträde till tomt eller byggnad, där vattenledning är utförd eller under arbete.

Besiktningar, som i denna § föreskrivas, verkställas utan kostnad för fastighetsägaren.

§ 12.

Befinnes enskild ledning vara bristfällig eller förorsaka sanitära olägenheter, är fastighetsägare skyldig att efter tillsägelse från vattenledningsverket ofördröjligen vidtaga åtgärder för ledningens försättande i sådant skick, som i detta reglemente eller på grund af i detsamma utfärdade föreskrifter bestämmes.

§ 13.

Beträffande ledningarne och deras tillbehör samt arbetets utförande, äfvensom hvad i öfrigt kan vara att iakttaga vid anläggning eller reparation af vattenledning, äger styrelsen att utfärda särskilda föreskrifter.

§ 14.

Enskilda ledningar må, förutom af vattenledningsverket själf, ej utföras af andra personer eller firmor än sådana, som på grund af styrkt arbetsskicklighet och lämplighet af Vattenledningsstyrelsen till vattenledningsentreprenörer vid vattenledningsverket antagas. Vattenledningsstyrelsen äger att för dem utfärda instruktion och att ändra denna, då så finnes lämpligt, samt att

besiktning af enskild ledning.

skyldighet att reparera enskild ledning.

Särskilda föreskrifter för ledningars utförande

Arbetsfirmor.

fråntaga vattenledningsentreprenör ofvannämnda rättighet, därest denna genom brott mot instruktionen eller af annan orsak befinnes olämplig att användas.

§ 15.

Mom. 1. Vid eldsvåda äga vederbörande tjänstemän och betjäning verkställa afstängningar af allmänna och enskilda vattenledningar för att öka vattentillgången å platsen för eldsvådan.

Mom. 2. Vid bristande likvid för vatten eller för genom vattenledningsverket utfördt arbete må jämväl afstängning ske, hvilken drabbar hela egendomen, därest partiell afstängning ej kan verkställas.

Mom. 3. Om vattenförbrukare bryter emot detta reglemente och med stöd af detsamma utfärdade föreskrifter, äger vattenledningsverket, därest missbruket efter tillsägelse från vattenledningsverket ej varder rättadt, rättighet att afstänga vattnet.

Mom. 4. Vid alla de tillfällen då vattenledningsverket till följd af fel eller försummelse af vattenförbrukare inställer vattenutdelning, är den felande eller försumlige skyldig att ersätta för ledningens afstängande eller förändring erforderliga kostnader.

Mom. 5. För de tillfälliga afbrott i vattenåtgången, som förorsakas af dessa bestämmelser eller bero på reparationer å eller utsträckning af vattenledningsverkets rörnät m. m., är vattenförbrukaren ej berättigad till ersättning eller till minskning i den bestämda vattenafgiften.

§ 16.

Vattenlednings inledande i fastighet får ej utföras utan att afloppsledning redan finnes från fastigheten eller utföres samtidigt med vattenledningen. Styrelsen äger dock rätt, att efter pröfning af hvarje särskildt fall medgifva undantag.

§ 17.

Kontrakt med vattenförbrukare uppgöres första gången för tiden för vattenledningens tagande i bruk till nästa

Afstängningar m. m.

Afloppsledning.

Kontrakt med förbrukare.

1 Januari och sedermera för helt kalenderår samt anses förnyadt för ett år i sänder, såvida det ej före oktober månads utgång skriftligen uppsäges.

§ 18.

Vattenförbrukare är skyldig ställa sig till efter rättelse ej endast i detta reglemente införda stadganden för begagnande af vatten från köpingens vattenledningsverk, utan äfven de föreskrifter, Fullmäktige kan finna nödigt att i särskilda fall meddela.

B. AFLOPPSLEDNINGEN.

§ 19.

Aflopsledningen från tomt eller egendom till samhällets aflopsledning skall i allmänhet ordnas i samband med anordnande af vattenledning.

§ 20.

Vattenafloppen äro afsedda att från gator, allmänna platser och tomter afleda såväl spill- och grundvatten som regnvatten. Däremot må ej fasta ämnen, såsom köksaffall, aska, sopor, sand och dylikt föras till aflopsledningarna.

§ 21.

För hvarje tomt i de delar af stadsplaneområdet, i hvilka allmän aflopsledning är nedlagd uti gata, väg eller öppen plats, anlägger samhället på tomtägarens ansökan en sidoledning från allmänna ledningen till tomtgränsen i likhet med § 4 för vattenledningsverket.

Till denna sidoledning må tomtägaren afföra spillvattnet från tomten, men är han dessförinnan skyldig att till vattenledningsstyrelsen ingifva anmälan i två exemplar, åtföljd af plan och sektioner, uppgjorda af en af vattenledningsstyrelsen utsedd kompetent person och utvisande, huru aflopsledning å tomten önskas utförd, samt med påskrifna djup och lutningar.

§ 22.

Underjordsledning bör om möjligt hafva en lutning af minst 2 på 100 (2 %). Under inga förhållanden får

lutningen understiga 1 på 100 (1 %).

Tomtens alla underjordiska aflopsledningar skola hålla minst 15 centimeters diameter. Ledningen får ej öfverfyllas förrän efter vederbörlig besiktning. Hvad i denna och föregående paragraf är stadgadt, gäller äfven ifråga om utsträckning eller förändring af befintlig ledning.

§ 23.

Alla ledningar inomhus samt i källare och grundmurar skola vara af järn, utom för klosett, då blyrör användes. Ledningar, vattenlås och öfriga inrättningar skola så vidt möjligt är vara synliga och lätt åtkomliga samt försedda med lätt slutbara rensöppningar till erforderligt antal. Underjordsledningar utföras af stengods-rör; dessa ledningar läggas i rätta linjer och alla riktningssändringar skola ske medelst böjda rör, alla förgreningar medelst sneda grenrör och en böjning. Vinkelrätta grenrör få icke användas.

Till ledningar i källargolf och grundmurar användas tjocka, gjutna, asfalterade aflopsrör.

§ 24.

Fallrör med mera än en tilloppsledning skall i allmänhet med oförminskad vidd förlängas uppåt och utmytna i fria luften, skolande öfre mynningen ligga minst en (1) meter högre än eller sex (6) meter aflägsset från närmaste fönster; ägande dock Vattenledningsstyrelsen i fall, där så anses nödigt, annorlunda föreskrifva. Fallrör skall vara minst 6 cm. i diameter, och, om det mottager tillflöden från flera håll än 6 särskilda tömningskär, minst 7 $\frac{1}{4}$ cm. i diameter. Fallrör skola föras så lodrätt som möjligt; vågräta sträckningar af fallrör eller vågräta sidogrenar till fallrör äro icke tillåtna. Sidoledningar till fallrör skola utgå med snedt grenrör.

Vid tömningskär, som har aflopp till fallrör, anbringas så tätt invid kärlet som möjligt och högst 0.5 meter därifrån ett vattenlås med minst 50 mm. vattenpelare samt vid köksvaskars aflopp därjämte en fastskrufvad

sil. Vattenlås skall vara af godkänd konstruktion och försedt med en rensskruf på den lägsta punkten och får icke hafva större diameter än det afloppsrör, hvar med det är omedelbart förbundet. Å afloppsrör från hotell och större spisställen, skall, beroende af styrelsens pröfning, anbringas fettsamlare.

§ 25.

Alla skarfvar å stengodsrör tätas med kabelgarn och cementbruk, sammansatt af en del cement och en del ren mursand. Tjocka gjutrör sammansätts med väl diktadt bly, och skarfvar å tunna gjutna järnrör tätas med kabelgarn och väl beredt lämpligt kitt.

§ 26.

Alla ledningar skola vara lätt åtkomliga för reparation.

§ 27.

Befinnes vid besiktning afloppsledning eller därtill hörande inrättning icke vara utförd i öfverensstämmelse med detta reglemente eller af Vattenledningsstyrelsen möjligen gjorda föreskrifter, anses tomtledningen i dess helhet icke vara lämplig för afledande af vatten, och besiktningsmannen är då berättigad att afstänga vattenledningen, intill dess felet blifvit på föreskrifvet sätt afhjälpt.

§ 28.

Afgift för användandet af samhällets afloppsledningar för afledande af spillvatten, erlägges af tomtägaren med ett årligt belopp af två kronor och femtio öre (kr. 2:50) för hvarje rum i fastigheten. Med rum förstås samma som i § 7 för vattenledningen.

För afledande af grundvatten och regnvatten erlägges ingen afgift. Ledning för sådant ändamål måste dock förses med lämpligt luftspärr och, för så vidt det är möjligt, äfven förses med klaff och bakslagsventil.

§ 29.

Vattenledningsstyrelsen må, då skäl därtill förefinnes, för särskilda fall kunna medgifva undantag från hvad här ofvan är stadgadt.

§ 30.

Gårdsägare är ej berättigad att erhålla endast vattenledning utan att tillika anlägga afloppsledning, ej heller endast afloppsledning utan att inleda vattenledning inom sin tomt, därest ej vattenledningsstyrelsen finner skäligt för hvarje särskildt fall sådant medgifva.

§ 31.

De entreprenörer, som af Vattenledningsstyrelsen antagas för arbetenas utförande, skola ansvara för ledningarnas utförande under två år från afsyningsdagen. För sålunda ingången förbindelse skall hvarje entreprenör hos vattenledningsstyrelsen ställa borgen för ett belopp af ett tusen (1,000:—) kronor.

§ 32.

Den, som ej åtnöjes med de beslut, som Vattenledningsstyrelsen fattat, eller de åtgärder den vidtagit, äger att efter därom gjord skriftlig anmälan få frågan underställd Fullmäktiges pröfning.

* * *

ANVISNINGAR

TILL

VATTENFÖRBRUKARE

* * *

Det är af högsta vikt, att vattenledning så anordnas, att den blir frostfri, och bör fastighetsägaren därför vid arbetets utförande tillse, att nödiga försiktighetsmått vidtagas och icke undandraga sig de kostnader, som här för erfordras, och hvilka under alla förhållanden äro obetydliga i jämförelse med de skador, som genom frost kunna förorsakas. Sedan arbetet blifvit verkställt, kan dess beskaffenhet ej alltid genom besiktning utrönas.

Inomhus böra rören, där så ske kan, föras genom varma rum helst efter innerväggar. Om ledningen härigenom blir längre, än hvad som synes nödigt, blir kostnaden i allmänhet mindre och säkerheten fullständigare än genom omklädnad af ett kortare rör.

Boningsrum och kök, genom hvilka vatten dragits, böra ständigt hållas uppvärmda, att isbildning i vattenledningsrören icke kan uppstå.

Under den kalla årstiden bör ledning till icke uppvärmda lokaler alltid afstängas och tömmas, då den ej användes.

Då det är af stor vikt, att afstängningsventiler och tömningsventiler vid förefallande behof utan dröjsmål kunna användas, böra de alltid vara lätt åtkomliga och deras läge tydligt utmärkt.

I kallare, där vattenledning framgår, böra gluggarne före vinterns ingång väl tilltäppas och hållas stängda till våren, samt dörrarna icke lämnas öppna. Mätare bör placeras i frostfri lokal.

Alla ventiler böra långsamt öppnas och tillslutas, hvarigenom stötar i rören undvikas, samt ej för hårdt tillskrufvas. Tappventil må ej lämnas öppen utan tillsyn.

Då det visat sig, att ej obetydliga kvantiteter vatten genom rörläckor å enskilda ledningar bortrinna, utan att sådant af förbrukaren i tid observeras och genom hans försorg medelst vederbörlig reparation afhjälpas, så uppmanas respektive vattenkonsumenter att på bästa sätt söka iakttaga, om vattentillgången är normal eller möjligen ökad i sådan grad, att läcka i ledningen är att befara, samt i sistnämnda fall skyndsamt vidtaga åtgärd för bristfällighetens afhjälpande.

Noggrant iakttagande här af är för konsumenten af desto större vikt, som rabatt för genom läckor bortrunnet vatten icke annat än i undantagsfall kan vara att påräkna.

I händelse läcka inom hus uppstår, bör hufvudventilen inom tomtgränsen genast tillstängas.

Då ledning är afstängd, bör tappventil ej öppnas.

* * *

FÖRESKRIFTER

FÖR

ANORDNANDE AF VATTENLEDNINGAR SOM SKOLA FÖRENAS MED LUDVIKA VATTENLEDNINGSVERKS RÖRNÄT

* * *

Ansökan och
ritningar.

Ansökan enligt § 10 af vattenledningsverkets reglemente skall innehålla uppgift om:

- a) fastighetens tomt- och adressnummer,
- b) till hvilka lokaler vattnet skall inledas,
- c) för hvilka ändamål vattnet skall användas,
- d) ventilernas dimensioner och antal samt
- e) genom hvem arbetet är afsedt att utföras.

Ansökan skall vara underskrifven af fastighetens ägare och helst åtföljd af ritningar i två exemplar öfver anläggningen ifråga.

Fastställt formulär för dylik ansökan tillhandahålles å vattenledningsverkets kontor.

Öfvan omförmälda ritningar, som må vara kopia, skola omfatta:

källarplan i skala ej mindre än 1:100 med påskrift om lokalernas ändamål (värmekammare, arbetslokal, kök, tvättstuga m. m.)

samt, om vederbörande tjänsteman så fordrar, öfriga planer, genomskärnings- och detaljritningar.

Å ritningarna skola tydligt angifvas:

de inneliggande ledningarnas sträckning och dimensioner, antalet och beskaffenheten af tappställena i hvarje

våning etc. samt

ventilernas dimensioner. Dimensionerna angifvas genom påskrifna siffror, utvisande deras invändiga diameter i mm.

Med ventil menas afstängningsanordning, som stänger genom kägla eller skifva mot säte; med kran däremot afstängningsanordning med genomborrad kolf (kikkran).

Omedelbart innan vattenledningsarbetet påbörjas, skall därom göras anmälan hos vattenledningsverket.

Rörledning inom hus eller tomt skall utföras af gjutjärn, smidesjärn, bly eller koppar. Annat material får endast med särskildt medgifvande begagnas.

Gjutjärnsrör skola vara tillverkade i enlighet med Svenska Kommunal-Tekniska Föreningens bestämmelser m. m. »För leverans af gjutna rör för gas- och vattenledningsverk» samt skola vara af nedan angifna minimivikter:

Inre diameter i mm.	Rörlängd i mtr.	Vikt pr rör i kg.
50	2	24,28
60	2	30,41
70	3	49,95
80	3	59,81
90	3	66,57
100	3	73,22
125	3	94,94
150	3	119,21

Användas rör med andra diametrar eller längder, skola rören med hänsyn till vikten pr längdenhet vara jämn- goda med ofvanstående.

Smidesjärnrör skola vara antingen dragna af mjukt järn och galvaniserade eller heldragna, ut- och invändigt öfverdragna med rostskyddande ämne af godkänd beskaffenhet.

Å de galvaniserade rören får galvaniseringen innehålla högst 1 proc. bly. Den skall väl täcka rörets yta och får vid mindre böjning af röret i kallt tillstånd hvarken

Anmälan om
arbetets på-
börjande.
Ledningarnas
material.

spricka sönder eller falla af. Rören få icke uppvärmas så, att galvaniseringen kan taga skada. De heldragna smidesjärnsrören skola hafva följande minimivikter:

Inre diameter i mm.	Vikt pr mtr inkl. jutebeklädn. i kg.
40	3,45
50	4,9
60	5,5
65	5,9
70	6,5
75	7,8
80	8,6
90	10,5
100	11,6
125	14,0
150	19,0

Blyrör skola vara af rent mjukt bly samt invändigt förtennta. Förtenningen får vid rörens böjning icke brista eller lossna. Rören skola hafva följande minimivikter:

Inre diameter i mm.	Vikt pr mtr i kg.
13	3,6
19	6,0
25	8,0
32	12,0
38	15,0
51	23,0

Kopparrör skola vara heldragna af mjuk koppar samt med en godstjocklek af minst 1,5 mm. för rör af 25 mm:s inre diameter och mindre. Rör med 26—51 mm:s diameter skola hafva en godstjocklek af minst 2 mm. samt rör med 52—76 mm:s diameter minst 2,5 mm.

Där så påfordras, skola kopparrör, såvida de stå i förbindelse med tappställen, där vatten kan uttagas för att förtäras, vara invändigt förtennta.

För rördelar gälla i alla tillämpliga delar samma bestämmelser, som ofvan stadgats för rör. Aducerade rördelar äro tillåtna.

Till å jord liggande ledningar böra i regel gjutjärns- eller heldragna smidesjärnsrör användas, såvida ledningens diameter är 50 mm. eller större.

Till ofvan jord liggande ledningar böra i regel gjutjärnsrör eller heldragna smidesjärnsrör användas, såvida ledningens diameter är 75 mm. eller större.

Till ledningar med mindre diameter än här ofvan angifvits, användes i regel galvaniserade smidesjärnsrör.

Till ledningar för varmt vatten böra kopparrör användas.

Dessa bestämmelser gälla, såvida ej Fullmäktige annorlunda medgifver eller föreskrifver.

Gjutjärnsrör och heldragna smidesjärnsrör med muffförbindningar förenas medelst blyskarvar, som utföras på så sätt, att i skarfvén först indrives otjäradt diktgarn af hampa till ca $\frac{1}{3}$ af muffdjupet, hvarefter resten af skarfvén fylls med mjukt bly, som väl diktas.

Galvaniserade smidesjärnsrör förenas med gängade föreningsmuffar.

Blyrör förenas medelst lödning efter uppborning och spetsning eller medelst fastlödd förskrufning. För förening mellan blyrör och rör af annan metall användes alltid förskrufning.

Kopparrör förenas medelst svetsning eller ock medelst utvändigt å rören fastpressade eller med slaglod fastlödda, gängade rörförbindningar af metall med slipad konisk tätning eller packning af asbest eller annat för värme lämpligt packningsämne.

Flänsförbindningar kunna användas vid järn- och kopparrör af 50 mm. eller större diameter.

För grenledningars anknötning skola i allmänhet användas rördelar af samma materiel, som den ledning, från hvilken grenledningarne utgå. Vid gjutjärnsledning må dock grenledning, hvars diameter utgör $\frac{1}{4}$ eller mindre af hufvudledningens diameter, uttagas medelst

en inborrad och gängad metallförening.

Tappventiler, afstängningsanordningar och dyl. skola vara af den beskaffenhet, att stötar öfver en atmosfär icke uppkomma i rörledningarna vid stängandet. Alla stängningsventiler skola vara så anordnade, att de öppnas genom vridning motsols och stänges medsols.

Rör, rördelar och armatur skola vara profvade för minst 18 atm. tryck samt i öfrigt vara af tillverkning och modell, som af vattenledningsverket godkändts.

Vid bestämmandet af rörledningarnas dimensioner skall hänsyn tagas till största behöfliga vattenmängden, till ledningarnas längd och antalet förekommande krokur samt till öfriga anordningar, hvarigenom tryckförluster kunna uppstå.

Såvida annorlunda icke i särskilda fall af vattenledningsverket fordras skola följande minimidimensioner användas för ledningarna:

För liggande hufvudledning, då dess hela längd är högst 30 mtr:

A) Då trycket i gatuledningen framför fastighet vid normal maximiförbrukning är större än 20 mtr men mindre än 25 mtr.

Antal tappventiler af högst 13 mm. storlek	Ledningens diameter i mm.
1—2	19
3—8	25
9—24	32
25—56	38
57 eller flera	51 eller större

B) Då trycket är öfver 25 mtr.

Antal tappventiler af högst 13 mm. storlek	Ledningens diameter i mm.
1—4	19
5—10	25
11—30	32
31—70	38
71 eller flera	51 eller större

För stigarledning afsedd för högst 2 tappventiler i hvarje våning:

A) Då trycket i gatuledningen framför fastighet vid normal maximiförbrukning är större än 20 mtr men mindre än 25 mtr:

Ofvanför afgreningen i näst öfversta våningen	19 mm.
därunder	25 mm.

B) Då trycket är 25 mtr eller däröfver:

Ofvanför afgreningen i tredje våningen, uppifrån räknadt	19 mm.
därunder	25 mm.

En blandareventil till badkar beräknas motsvara tre tappventiler och tvenne spolcisterner för vattenklosetter en tappventil.

I jorden liggande ledning bör i regel ej göras mindre än 25 mm. Kortare ledning inom byggnad till en tappventil kan vara 13 mm.

Ledningar för varmt vatten kunna i allmänhet för motsvarande antal tappventiler göras med mindre dimensioner än kallvattenledningar, och i de flesta fall är 13 mm:s ledning tillräcklig för tvenne tappventiler.

Tappventiler för varmt vatten till tvättställ och dylikt böra i allmänhet göras med mindre genomlopp än kallvattenventiler.

Då vattenmätare insättes i ledning, skall den i regel dimensioneras efter följande tabell:

Antal tappventiler af högst 13 mm. storlek	Mätarens kapacitet i kubm. per timma
1—4	3
5—10	5
11—20	7
21—40	10
41—100	20

Vare sig vattenmätare skall vid nyanläggning eller större utvidgning omedelbart insättas eller ej, skall dock såvida vattenledningsverket ej annorlunda medgifver, ledningsnätet placeras så att endast en vattenmätare behöfver användas för en och samma tomt.

Vattenmätarens
dimension.

Särskilda anordningar för installation af vattenmätare.

Den för mätaren reserverade platsen skall vara så belägen, att mätaren står frostfritt samt är lätt tillgänglig för afläsning, utbyte af mätare och dylikt.

Om mätaren skall anbringas i brunn i jorden skall denna vara utförd enligt af vattenledningsverket godkänd konstruktion samt så inrättad, att mätaren ej kommer att stå i vatten.

Framför mätaren och i regel äfven efter densamma anbringas afstängningsventiler,

Förbigångsledning kring mätaren kan tillåtas för brandsläckningsändamål. Därvid förses förbigångsledningen med afstängningsventil, som plomberas af vattenledningsverket.

Alla rörledningar skola dragas så, att de äro frostfria.

Ledningar i marken skola därför läggas på tillräckligt djup. Dragas ledningar genom lokaler, som vintertiden icke uppvärmas, skola de på betryggande sätt isoleras.

Kallvattenledning bör ej dragas genom värmekammare för värmeledning eller annan starkt uppvärmd lokal, ej heller i samma trumma eller omedelbart intill värmelednings- eller varmvattenrör. Kan detta vid något tillfälle ej undvikas, skall såväl kallvattenröret som värmelednings- eller ock varmvattenröret omsorgsfullt och på ändamålsenligt sätt isoleras, samt kallvattenröret läggas minst 20 cm. under värmelednings- resp. varmvattenröret.

Varmvattenledningar skola isoleras på betryggande sätt.

Då varmvattenledningar dragas genom murar eller bjälklag, skola de omgifvas med skyddsrör, så att ledningarnas rörelse icke förhindras.

Ledningarna böra läggas i fall, så att de lätt kunna uttappas.

Kopplingar eller skarfrör skola insättas intill afstängningsventiler, å stigarledningar i hvarje våning, samt i öfrigt där så behöfves för underlättande af losstagning af ledning eller del däraf.

Ledningarna skola väl upphängas eller fästas vid vägarna medelst lämpliga rörkramlor.

Ledningarna skola dragas så, att de äro lätt åtkomliga för inspektion och verkställandet af behöfliga reparationer.

De böra därför helst läggas synliga, men om vid något tillfälle det befinnes önskvärdt att förlägga ledningen i mur, skall detta ske i särskildt anordnad ränna af tillräcklig vidd, och skall dylik ränna invid golfvet i hvarje våning förses med inspektionsöppning af 100 × 150 mm:s storlek. Dessa öppningar skola igensättas med fastskrufvade luckor, som lätt kunna löstas.

Vattenledning må under inga förhållanden sättas i förbindelse med annat ledningsnät eller med behållare, som innehåller annat än rent vatten från vattenledningsverket.

Vattenledning till sådan behållare skall alltid utmytna minst 5 cm. öfver högsta vattenytan i densamma.

Vattenledning får ej förbindas med ångpannor, dock må under särskilda omständigheter förbindelse med lågtryckspannor tillåtas, om s. k. backventil insättes i ledningen.

Å kallvattenledning, som förbindes med varmvattenberedare, insättes s. k. backventil, såvida ej vattenledningsverket för viss konstruktion medgifver undantag.

Förutom den i § 4 i reglementet angifna afstängningsventilen skall jämväl en hufvudafstängningsventil anbringas å tomtledningen straxt innanför tomtgränsen, där styrelsen så bestämmer, hvarjämte afstängningsventiler i öfrigt anbringas för hvarje stigarledning såväl för varmt som för kallt vatten samt dessutom, då flera byggnader finnas å samma tomt, å hufvudledningarna till hvarje byggnad.

Afstängningsventiler för stigarledning bör, där så ske kan, anbringas i källare, och sättas så nära afgreningen som möjligt.

Afstängningsventil i jorden förses med nyckelstång i trumma af järn eller trä samt med betäckning af gjutjärn.

Platsen för i jorden anbringad afstängningsventil skall utmärkas medelst på lämplig plats uppsatt afståndsskylt,

Afstängningsventiler och aftappningsanordningar

Ledningarnas isolering.

Ledningarnas allmänna anordnande.

märkt med V och afståndet angifvet i meter med tydliga siffror.

Under hvarje stigarledning samt innanför vattenmätaren böra, där så ske kan, lämpliga aftappningsanordningar (t. ex. propp eller ventil) anbringas.

De skola vara om möjligt synliga och få icke anordnas så, att det kan befaras att vatten eller afloppsvätska rinner tillbaka eller inträffande luftförtunning suges in i ledningen.

Vattenkastare med självverkande aftappning i marken får ej användas.

Anordningar för vattenklosetter.

Spolledning till vattenklosett får ej direkt förbindas med denna, utan skall spolningen ske från särskild spolcistern med flottörkran eller på annat sätt, som af vattenledningsverket kan godkännas. Framför cisternen anbringas en afstängningsventil. Såvida spolröret ej tjänstgör som bräddaflopp, skall sådant anbringas på cisternen.

Godkännande af material.

Vattenledningsverket äger när som helst verkställa prof med rör, rördelar, ventiler och öfrig armatur, som äro afsedda att användas i ledningar i förbindelse med vattenledningsverkets rörnät. Material, som därvid underkännes, får ej användas och skall omedelbart bortföras från arbetsplatsen.

Regler vid arbetets utförande.

Den godkända anmälningen med tillhörande ritning eller kopia däraf skall ständigt finnas tillgänglig å arbetsplatsen.

Profning och besiktning.

Sedan samtliga ledningar med tillhörande armatur inom byggnad eller tomt blifvit fullt iordningställda, skola de, om vattenledningsverket så fordrar, profvas med minst 10 atm. tryck och därvid befinnas fullt täta och felfria.

Besiktning af utfördt arbete eller del däraf verkställes genom vattenledningsverkets försorg efter anmälan af vederbörande vattenledningsentreprenör, och skall ledning därvid vara fullt tillgänglig. Ledning, som framgår i marken, bjälklag eller ränna i mur, får därför ej öfvertäckas, innan densamma blifvit besiktigad och godkänd.

Vid dessa prof och besiktningar skall entreprenören genom kompetent ombud närvara.

Önskas sådan besiktning å viss dag, göres anmälan till vattenledningsverket senast två dagar, innan besiktningen önskas utförd.

De ytterligare föreskrifter, som i särskilda fall pröfvas erforderliga, meddelas af vattenledningsstyrelsen vid det sökta tillståndets utnyttjande.

* * *

Ofvanstående föreskrifter träda omedelbart i kraft enl. beslut af Fullmäktige den 2 sept. 1914.

* * *

INSTRUKTION

FÖR

VATTENLEDNINGSENTREPRENÖRER

I LUDVIKA KÖPING

* * *

§ 1.

Ändamålet med antagande af särskilda vattenledningsentreprenörer är:

a) att tillförsäkra vattenledningsverket, att vatten- och afloppsledningar inom hus och tomt utföras så, att de ej orsaka skada eller olägenheter för verket;

b) att tillförsäkra vattenförbrukare ett sakkunnigt utförande af ledningar med tillbehör.

§ 2.

Vattenledningsstyrelsen antager på därom gjord ansökan särskilda entreprenörer, hvilka äro skyldiga att noga iakttaga och ställa sig till efter rättelse såväl denna instruktion och reglemente för Ludvika köpings vatten- och afloppsledningsverk som äfven alla närmare bestämmelser, som af vattenledningsverket eller dess tjänstemän meddelas.

§ 3.

För att kunna till vattenledningsentreprenör antagas, erfordras, att efter särskild hos vattenledningsstyrelsen gjord ansökan och under vattenledningsverkets kontroll hafva på tillfredställande sätt utfört ny vatten- och afloppsledningsanläggning.

Koncession kan äfven meddelas firma eller bolag, såvida i dess tjänst finnes sakkunnig person, som uppfyller förutstående fordringar, hvarvid dock koncessionen upphör, såvida denne lämnar firmans eller bolagets tjänst.

Koncession att vara vattenledningsentreprenör kan af vattenledningsstyrelsen när som helst återkallas.

§ 4.

Entreprenör är skyldig att under två år ansvara för af honom utfördt arbetes goda bestånd och att utan ersättning under ansvarstiden afhjälpa alla de genom felaktigt arbete eller underhaltiga materialier förorsakade bristfälligheter.

För sålunda ingången förbindelse skall entreprenör hos vattenledningsstyrelsen ställa borgen för ett belopp af ett tusen (1,000:—) kronor.

§ 5.

Entreprenör är ej berättigad att vid omläggning eller reparation af enskild ledning afstänga eller öppna köpingens afstängningventil ej heller att vare sig af- eller tillkoppla tomtledning med köpingens servisledning, utan skola sådana arbeten, efter därom skedd anmälan, verkställas af vattenledningsverkets personal.

§ 6.

Den i § 10 i reglementet för Ludvika köpings vattenledningsverk stadgade ansökan om tillstånd för utförande af arbete skall upprättas i öfverensstämmelse med bestämmelserna i särskilda föreskrifter angående vattenledningar inom hus och tomt.

§ 7.

Skulle entreprenör finna, att någon utan tillstånd utför sådant arbete, som afses i denna instruktion, att någon använder vattenledningsvatten i strid mot gällande föreskrifter, att inom hus eller tomt felaktighet förefinnes å vattenledning, eller att någon i öfrigt icke ställer

sig reglementet för köpingens vattenledningsverk föreskrifter till efterrättelse, skall han därom genast underrätta vederbörande tjänsteman å vattenledningsverket.

§ 8.

För all skada å köpingens eller enskild egendom, som uppstår genom bristfälligt rörarbete eller genom entreprenörs eller hans arbetares vållande, särskildt därigenom, att entreprenör utan uppgifvet giltigt skäl underlåtit att ofördröjligen verkställa en rekvirerad reparation, är entreprenör ersättningskyldig, liksom han ock är skyldig godtgöra vattenledningsverket för det vatten, som genom hans försumlighet till äfventyrs bortrunnit.

§ 9.

Entreprenör, som bryter mot ofvan angifna bestämmelser, ådrager sig därigenom påföljden att varda af vattenledningsstyrelsen förvägrad rättigheten att vidare utföra vattenledningsarbeten i förbindelse med vattenledningsverkets rörnät, hvarom allmänheten skall upplysas genom kungörelse i tidningarna.

Dessutom skall entreprenör, som utan godkänd anmälan försett enskild ledning med tappventil, till vattenledningsverket betala femtio (50:—) kr. för hvarje sålunda anbringad ventil.

* * *

Undertecknad, som blifvit af vattenledningsstyrelsen antagen till vattenledningsentreprenör, förbinder sig härmed att till alla delar noggrant uppfylla ofvanstående föreskrifter.

..... den ..... 19.....

FORMULÄR.

* * *

Inkom till Vattenledningsverket den / 19.....

Servisledning utlagd den / 19.....

ANSÖKAN OM SERVISLEDNING.

Till Ludvika Köpings Vattenledningsverk.

Rekvireras härmed nedläggning af en ..... mm:s
servisledning till egendomen med tomtnummer i
kvarteret ..... vid ..... gatan enligt
ansökan af den ..... 19.....

Servisledning ^{finnes ej} förut inlagd till egendomen.
_{finnes}

Servisledning önskas intagen från.....

..... den ..... 19.....

Vattenledningsentreprenör.

Anmärkingar: .....

Inkom till Vattenledningsverket den / 19 .....

ANSÖKAN OM ANLÄGGNING AF
ENSKILD VATTENLEDNING.

Till Ludvika Köpings Vattenledningsverk.

Undertecknad, ägare af egendomen med tomtnum-
mer ..... i kvarteret ..... vid
..... gatan, anhåller härmed att i
nämnda fastighet få anlägga vattenledning, för anslut-
ning till vattenledningsverkets rörnät, och förbinder jag
mig att iakttaga gällande villkor och föreskrifter i af-
seende på ledningarnas utförande och vattnets begagnande.

Vattenledningsentreprenören .....
är anmodad att utföra rörledningsarbetena inom egen-
domen.

Servisledningen skall hafva en diameter af ..... mm.

Uti egendomen skall anbringas följande afstängnings-,
tömnings- och tappventiler m. m.

Vattnet skall användas till:

på gården: .....

i källaren: .....

i första våningen: .....

i andra våningen: .....

i tredje våningen: .....

i fjärde våningen: .....

Vattnet i egendomen skall utöfver hushållsförbruk-
ningen användas till: .....

..... den ..... 19 .....

Ledningen anmäld färdig den .....

Ledningen godkänd den .....

Inkom till vattenledningsverket den / 19 .....

ANSÖKAN OM BESIKTNING
EFTERBESIKTNING

Till Ludvika Köpings Vattenledningsverk.

Anhålls härmed om besiktning *) af utfördt vat-
tenledningsarbete inom egendomen med tomtnummer
..... kvarteret ..... vid ..... gatan.

Arbetet omfattar .....

.....

..... den ..... 19 .....

.....
Vattenledningsentreprenör.

Vattenledningsverkets anteckningar .....

.....

.....

*) På efterbesiktningens anmälan torde datum å vattenlednings-
verkets anmärkning utsättas.

LUDVIKA KÖPINGS VATTENLEDNINGSVK.

Till Vattenledningsentreprenören

Här.

Vid verkställd besiktning af det af Eder utförda vattenledningsarbetet inom egendomen med tomtnummer

..... i kvarteret ..... vid

..... gatan har anläggningen godkändts.

..... den ..... 19 .....

LUDVIKA KÖPINGS VATTENLEDNINGSVK.

Till Vattenledningsentreprenören

Här.

Vid verkställd besiktning af det af Eder utförda vattenledningsarbetet inom egendomen med tomtnummer

..... i kvarteret ..... vid

..... gatan har anmärkts, att

.....
 .....
 .....
 Anmälan om efterbesiktning torde göras.

..... den ..... 19 .....